

Статистичко истражување за приходи и услови за живеење

ПП_АПУЖ_А_МК_2022_1

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за животен стандард	
1.3	Лице за контакт
Стасе Нолев	
1.4	Звање на лицето за контакт
Раководител на одделение	
1.5	Поштенска адреса
ул. Даме Груев бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
stase.nolev@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
00389 2 3249-435	
1.8	Факс
00389 2 3111 336	
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
06.05.2025	
2.2	Последна објава на метаподатоците
06.05.2025	
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
06.05.2025	
3	Статистичка презентација
3.1	Опис на податоците
Индикатори од областа на домување, материјална обесправеност, приходи на домаќинствата, здравје и Лаекен индикатори за сиромаштија. Со податоците од анкетата за приходи и услови за живеење се обезбедуваат податоци за сиромаштијата и социјалната исклученост и условите за живеење. Тие се основа за пресметување на структурните индикатори за споредбена анализа на ниво на Европската унија и прераспределбата на приходите и манифестација на сиромаштијата и социјалната исклученост. За постигнување на наведените цели, вклучени се основните демографски и други карактеристики на домаќинствата и нивните членови, монетарни индикатори на животниот стандард и социјална раслоеност на населението, немонетарни показатели за животниот стандард, економската активност, вработеноста и невработеноста. Податоците се користат од надворешни корисници: Влада на Република Северна Македонија, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за финансии, други државни органи, универзитети, медиуми и други домашни и меѓународни корисници. Статистичкото истражување за приходите и условите за живеење го задоволува принципот на точност. Сите податоци се објавени според роковите во Календарот на објавување и навремено проследени/испратени до Евростат. Податоците за приходите и условите за живеење се временски и географски споредливи, обезбедена е меѓудоменска и внатрешна кохерентност на податоците.	

3.2	Систем на класификации
- Национална класификација на дејности, НКД Рев.2; - Национална класификација на занимања, НКЗ; - Стандардна класификација на образование по степени (нивоа), СКОБ-С;	
3.3	Опфат на сектор/и
С.14 Домаќинства	
3.4	Статистички концепти и дефиниции
Еквивалентна големина на домаќинството: Со цел да се отсликаат разликите на големината и составот на домаќинствата, податоците за приходите се дадени по еквивалент возрасен. Тоа значи дека вкупниот приход на домаќинството се дели со соодветната еквивалентна скала со што се добива индикаторот за еквивалентен приход. Во пресметките се користи таканаречената OECD модификувана еквивалентна скала која обезбедува пондер од: • 1,0 за првиот возрасен; • 0,5 за кој било друг член на домаќинството на возраст од 14 години и повеќе; • 0,3 за секое дете на возраст под 14 години. Податоците кои произлегуваат, кои се збир на овие пондери, се својствени на секој член на домаќинството. Така, на пример, домаќинство од двајца возрасни и две деца на возраст под 14 години има пондер: $1.0 + 0.5 + (2 \times 0.3) = 2.1$. Праг на сиромаштија: Се однесува како линијата на сиромаштија. Таа е еквивалент на 60 проценти од медијалниот национален еквивалентен приход на лицата кои живеат во домаќинствата. Стапка на сиромаштија: Овој индикатор го прикажува процентот на лица со еквивалентен расположлив приход под прагот на сиромаштија. Стапката на сиромаштија пред социјалните трансфери го прикажува процентот на лица со еквивалентен расположлив приход пред социјалните трансфери исклучувајќи ги, исто така, и пензиите под прагот на сиромаштија. Најфреквентен статус на економска активност: Најфреквентниот статус на економска активност е дефиниран како статус што поединците го декларираат за приходите во повеќе од половината месеци во референтниот период за приходи. Најфреквентните статуси на економска активност се вработени, невработени, пензионери од редовен работен однос и останати неактивни лица. Квинтил: Статистичка вредност на податоци, што претставува 20 % од дадена популација. Првиот квинтил ја претставува најниската петтина од податоци (1-20 %); вториот квинтил ја претставува втората петина (21 % - 40 %), итн. Издржувани деца: Лицето е дефинирано како издржувано дете ако тоа е: • на возраст под 18 години или • на возраст од 18 до 24 години, неактивно и живее со најмалку еден родител Поинаку тоа лице ќе биде дефинирано како возрасен. Овој поим се разликува од поимот „дете“ кој кореспондира со лицата на возраст под 18 години. S80/S20 сооднос: Соодносот помеѓу збиравите на највисоките и најниските 20 проценти на еквивалентни приходи на лицата во домаќинствата. Gini коефициент:	

Gini коефициентот ја мери нееднаквоста меѓу вредностите на фреквенциите на дистрибуцијата на приходот. Во теоријата, Gini коефициентот е еднаков на 0 кога постои совршена еднаквост на дистрибуцијата на приходите (на пример, каде што сите лица има ист приход), додека Gini коефициентот е еднаков на 1 (или 100 %), кога постои максимална нееднаквост меѓу вредностите (на пример, кога само едно лице ги има сите приходи).

Домаќинства со многу низок интензитет на економска активност:

За секое домаќинство интензитетот на економската активност се пресметува со делење на збирот на сите месеци во кои всушност работеле сите работоспособни членови на домаќинството (т.е. лицата на возраст 18-59 кои не спаѓаат во дефиницијата на издржувани деца), со збирот на месеци во кои теоретски би можело да се работи во домаќинството. Поединците се класификувани во категории на интензитет на економска активност во вредност од $WI=0$ (домаќинство без вработени) до $WI=1$ (целосна економска активност, т.е. сите работоспособни членови на домаќинствата работеле за време на референтниот период за приходи). Интензитет на економска активност еднаква или пониска од 0.20 се смета како многу низок

Стапка на сериозно материјална обесправеност:

Стапката на сериозна материјална обесправеност е дефинирана како процент од населението со наметнат недостиг од најмалку четири од деветте материјално обесправени ставки во димензија на економски товар или трајни добра.

Деветте ставки земени предвид се: 1) потешкотија во плаќањето на кредити за купување или реновирање на станот или за станарина, сметки за комунални услуги или потешкотии со исплаќање на нестанбен кредит; 2) капацитет да се овозможи да плати една недела одмор; 3) капацитет да се овозможи јадење на месо, пиле, риба или соодветно вегетаријанско јадење секој втор ден; 4) капацитет да се соочи со неочекуван финансиски трошок (одредена сума која кореспондира со месечниот праг на сиромаштија од претходната година); 5) домаќинството да не може да си дозволи телефон (вклучувајќи и мобилен); 6) домаќинството да не може да си дозволи телевизор во боја; 7) домаќинството да не може да си дозволи машина за перење алишта; 8) домаќинството да не може да си дозволи автомобил и 9) можност домаќинството да плати за адекватно затоплување на станот.

Стапка на сиромашни или социјално исклучени лица, индикатор AROPE

Ова е главниот индикатор за набљудување на Стратегијата за целната сиромаштија ЕУ 2020. Тој го изразува учеството на населението кое е или сиромашно или сериозно материјално обесправено или, пак, живее во домаќинство со многу низок интензитет на економска активност.

3.5	Статистичка единица
Статистички единици се индивидуални домаќинства и лица кои живеат во нив на возраст од 16 и повеќе години.	
3.6	Статистичка популација
Статистичка популација се индивидуални домаќинства и лица кои живеат во нив на возраст од 16 и повеќе години.	
3.7	Референтна област
НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)	
3.8	Временска покриеност
Од 2010 година, понатаму	
3.9	Базен период
Не е применливо	
4	Единица на мерење
денари (ден.) и број на лица	
5	Референтен период
Анкетата за приходи и услови за живеење ги користи следниве периоди за различни промени вклучени во набљудувањето: - Постојан - Тековен - Извештаен период на приходот Во извештајниот период е приходот од претходната година; - Работен век, одреден временски период помеѓу времето кога лицето почнало со својата работа досега; - Други периоди поврзани со сегашната економска активност, вработеност и невработеност за лицата на 16 години и повеќе: - Последната недела, се однесува на периодот од понеделник до недела во неделата пред анкетирањето - Последните 4 недели, се однесува на претходните 4 недели, заклучно со минатата недела - Последните 12 месеци.	
6	Институционален мандат

6.1	Законски акти и други договори
НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА <u>Закон за државната статистика</u> („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.31/20). <u>Програма за статистички истражувања за периодот 2023–2027 година</u> („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.29/23). ЕВРОПСКА РЕГУЛАТИВА Регулотива (ЕУ) бр. 112/2013, 1157/2010, 2015/245, 2016/114, 2017/310, 481/2010, 62/2012, 67/2014, (ЕЗ) бр. 13/2005, 16/2004, 1980/2003, 1981/2003, 1982/2003, 1983/2003, 215/2007, 28/2004, 315/2006, 646/2009 на Комисијата и Регулотива (ЕЗ) бр. 362/2008 на Советот за спроведување на Регулотивата (ЕЗ) бр. 1177/2003 Регулотива (ЕЗ) бр. 1177/2003 на Европскиот парламент и на Советот Регулотива (ЕЗ) бр. 1553/2005 на Европскиот парламент и на Советот за изменување и дополнување на Регулотивата (ЕЗ) бр. 1177/2003 Регулотива (ЕУ) бр. 2015/2256 на Комисијата за изменување и дополнување на Регулотивата (ЕЗ) бр. 1983/2003 Регулотива (ЕЗ) бр. 676/2006 на Комисијата за изменување и дополнување на Регулотивата (ЕЗ) бр. 1980/2003, Регулотива (ЕЗ) бр.2018/174, Регулотива (ЕЗ) бр.2019/1700, Регулотива (ЕЗ) бр. 2019/414.	
6.2	Споделување на податоци
Временска серија за годишни податоци: од 2010 година се испраќаат (преку eDAMIS) до Евростат.	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со <u>Законот за државна статистика</u> . 2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во <u>Политиката за статистичка доверливост</u> .	
7.2	Доверливост - третирање на податоците
Во согласност со член 38 од <u>Законот за државна статистика</u> и <u>Политиката за статистичка доверливост</u> , индивидуалните податоци не се објавуваат.	
8	Политика за објавување
8.1	Календар на објавување
Датумот на објавување на податоците се утврдува во <u>Календарот за објавување</u> на Соопштенија, кој се ажурира квартално.	
8.2	Пристап до Календарот на објавување
Календарот се наоѓа на нашата веб страна на овој линк: <u>Календар на објавување</u>	
8.3	Кориснички пристап
Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија“ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.	
9	Фреквенција на дисеминација
Годишна	
10	Достапност и јасност
10.1	Соопштенија
Соопштенијата се објавуваат (и истите се достапни на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „ <u>Соопштенија</u> “	
10.2	Публикации
Публикации: <u>МакСтат избор</u> <u>Северна Македонија во бројки</u> <u>Статистички годишник</u>	
10.3	Онлајн база на податоци

МАКСтат базата на податоци - Животен стандард/Лаекенски индикатори за сиромаштија	
10.4	Пристап до микроподатоци
Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „ <u>Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели</u> “.	
10.5	Друго
Податоците се доставуваат преку ЕДАМИС до ЕВРОСТАТ.	
По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.	
10.6	Документација за методологијата
<u>Методолошко објаснување, национално</u>	
<u>Методологија за EU-SILC, Евростат</u>	
10.7	Документација за квалитетот
<u>Извештај за квалитет, од ДЗС</u>	
11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот <u>Кодекс за работа на европската статистика</u> и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем (<u>ESS Quality Assurance Framework</u>). Критериумите за квалитет се утврдени и во <u>Законот за државна статистика</u> во член 46 и член 4в.	
11.2	Оценка на квалитетот
Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнис процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.	
12	Релевантност
12.1	Потреби на корисниците
Податоците од ова истражување се користат за следење на макроекономските движења, за дистрибуција на приходите и индикаторите за монетарна сиромаштија, за пресметка на реални квантитативни информации за социјалната исклученост и материјалната обесправеност. АПУЖ се користи и од надворешни корисници: Влада на Република Северна Македонија, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за финансии, други државни органи, универзитети, медиуми и други домашни и меѓународни корисници.	
12.2	Задоволство на корисниците
Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.	
12.3	Комплетност
Сите нивоа на агрегација, според регулативите за краткорочни статистики, се пресметуваат и објавуваат на национално ниво и се пренесуваат до Евростат. Комплетност на податоците на национално ниво = 100%. Комплетност на податоците за Евростат = 90%.	
13	Точност и веродостојност
13.1	Севкупна точност
Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.	
13.2	Примерочни грешки
13.3	Непримерочни грешки
Грешки во опфатот: При спроведување на истражувањето на терен се користеше образец за неизвршено анкетирање АПУЖ.Р во кој се наведува причината за неизвршеното анкетирање. Од овие одговори се пресметува индикаторот за повеќе опфатени домаќинства.	
Грешки при мерењето: Пред спроведувањето на истражувањето се спроведе пилот-истражување за да се провери квалитетот и разбирливоста на прашалникот на терен. Се изврши обука на супервизорите и анкетарите и се информираа давателите на податоци со испраќање на писма за известување. За време на спроведувањето на истражувањето, секојдневно се прибираа изваштаи од терен	

заради контрола на опфатот и навремено откривање на грешките. Собраните податоци се контролираа од страна на анкетарите, супервизорите во регионалните одделенија, како и во Централниот завод. Фокусот е на следните извори на грешки:

- начинот на составување на прашалниците, структура на прашалниците, подредување на прашањата во прашалниците, користење на детална структура на примарните целни варијабли;
- квалитетот на обуката на анкетарите, индивидуалните вештини на анкетарот, и
- логичките проверки на прашалниците добиени од регионалните одделенија.

Грешки при обработката на податоците: Внесот на податоците се правеше преку однапред подготвена апликација за внес, со мануелен начин на внес за што беа ангажирани внесувачи. За време на внесот на податоците се применуваа автоматски контроли и тоа контрола при внес, како и дополнителна контрола по завршувањето на внесот. При појава на некои поголеми недостастатоци во прашалниците беа контактирани давателите на податоци.

Грешки при неодговор: Стапката на неодговор на единиците изнесува 13%

14	Навременост и точност
14.1	Навременост
Најмногу 15 месеци по завршувањето на референтниот период (Т+450).	
14.2	Точност
Податоците се објавени во утврдените рокови во согласност со Календарот на навременост.	
15	Кохерентност и споредливост
15.1	Географска споредливост
Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално ниво. Во однос на географската споредливост со останатите европски земји, исто така е обезбедена споредливост бидејќи податоците се прибираат во согласност со европските регулативи.	
15.2	Временска споредливост
Обезбедена е споредливост на податоците од 2010 год. без прекин во временската серија. Број на референтни периоди во временската серија е 12.	
15.3	Меѓудоменска кохерентност
Пресечните податоци за АПУЖ 2022 беа споредени со истражувањето за работна сила од 2022 година и АПД 2022 година.	
Кога ги споредуваме АПУЖ и АПД, мора да ги земеме предвид несогласувањата. Разликите во голема мера се предизвикани од методолошката различност. Еве ги главните методолошки разлики:	
- Различни референтни периоди за варијаблите на приходот - во АПД главните варијабли на приходот се пресметуваат квартално и годишно и се прикажуваат во форма на просечни вредности. Во АПУЖ референтниот период е претходната календарска година; - Се земаат предвид различни видови приходи т.е. во АПД се собираат информации и за приходите во готовина и во натура, додека во АПУЖ - само за приходите во готовина (со некои исклучоци), што може да биде важно за приходите од земјоделство; - Различен начин на прибирање податоци - во АПД испитаниците евидентираат производи во т.н. дневници. Тие самите треба да ги утврдат изворите на податоци и да ги наведат во дневникот. Во АПУЖ на секој испитаник му беа поставени детални прашања. Во АПУЖ сите податоци што недостасуваат се импутираат, додека во АПД нема импутација;	
15.4	Внатрешна кохерентност
Сите податоци од временската серија на истражувањето се споредливи. Внатрешната кохерентност на податоците е обезбедена.	
16	Трошок и оптовареност
Оптовареноста на давателите на податоци се контролира преку начинот на избор на примерокот.	
Просечното време за пополнување на прашалникот се движи околу 1 час.	
17	Ревизија на податоците
17.1	Политика за ревизија на податоците
Ревизијата на податоци се прави во согласност со Политиката за ревизија	

17.2	Практика за ревизија на податоците
Податоците од истражувањето се објавуваат како конечни податоци.	
18	Статистичка обработка
18.1	Извори на податоци
Анкетата за приходи и услови за живеење во 2022 година е спроведена на примерок од 6200 домаќинства. Сите региони по тип на населено место се покриени пропорционално со бројноста на населението од целната популација. Значи, целата територија на Република Северна Македонија е соодветно географски претставена со ова истражување и е користен двоетапен стратифициран примерочен дизајн. Во првата фаза, со прост случаен примерок се избрани примарните примерочни единици - пописни кругови од Пописот на населението, домаќинствата и становите од 2021 година. Во втората фаза, со прост случаен примерок се избрани секундарните примерочни единици (домаќинства) – со доделување на случајни броеви. Стратификацијата е направена по регион (8 региони – нивоа од НТЕС) и тип на населено место (урбано и останато), така што се добиени вкупно 16 стратуми. Рамка за примерокот е Пописот на населението, домаќинствата и становите од 2021 година. Во секој стратум, бројот на избраните пописни кругови е направен пропорционално на популацијата во соодветниот стратум.	
18.2	Фреквенција на прибирање податоци
Годишна	
18.3	Прибирање на податоците
Податоците за индивидуалните домаќинства се прибираат со метод на персонално интервју PAPI, со помош на анкетари кои ги пополнуваат статистичките прашалници: • "Прашалник „Регистар на домаќинствата" (во кој се опфатени сите домаќинства и членови на домаќинствата) • „Прашалник за домаќинство" (во кој се опфатени сите членови на домаќинството, без оглед на возраста) Овој прашалник содржи податоци за местото на живеење на домаќинството, составот на домаќинството, семејните врски, станбените и животните услови, приходите на ниво на домаќинство и други карактеристики на домаќинството. Овој прашалник содржи и прашања за домаќинството кои се однесуваат на модулот во соодветната година. • „Индивидуален прашалник" (за секое лице на возраст од 16 и повеќе години) Овој прашалник содржи податоци за секое лице во домаќинството, поединечно, на возраст од 16 и повеќе години, за неговата здравствена состојба, образованието, економскиот статус, приходите и друго. Овој прашалник содржи и прашања за лицата кои се однесуваат на модулот во соодветната година.	
18.4	Проверка на податоците
Податоците прво се проверуваат од страна на самиот анкетар, додека тој/таа е на терен, со цел да се решат потенцијалните недоразбирања со домаќинството како извештајна единица. Податоците се шифрираат и повторно се проверуваат од вработените регионалните одделенија за статистика. Постои, исто така, и многу детална логичка и математичка контрола која се врши во процесот на внесување. Откако ќе се внесат податоците во базата, постои и дефинитивна контрола во стручното одделение, пред да бидат подготвени за пресметка. За ова истражување постои обемна национална процедура за валидација која се применува пред да се финализираат базите за АПУЖ за т.н. „cross-sectional" и „longitudinal" бран. После сите национални логички контроли, податоците се проверуваат и одобруваат со препорачаните валидациски правила на Евростат.	
18.5	Компилирање податоци
Процеси што се одвиваат од моментот кога ќе започне внесот па до подготвените дисеминациони табели: • внес на податоци во Blaise софтверот со вметнати математички и логички контроли, on-line, како и дополнителни batch контроли, национални и валидации од Евростат по внесувањето на податоците; • валидации и компилирање на сите податоци се врши во SAS 9.1; • во процедурите на оценување на Анкетата е вршено пондерирање со пондери од примерочниот избор со извесно прилагодување во однос на неодзивот во Анкетата; • калибрација со користење на проекциите на населението во CALMAR; • импутација на приходите се прави со методот на регресија користејќи го IVEware софтверот; • за конверзија на приходите од нето во бруто се користи Сиена Микросимулационен модел (SM2); • дополнителни пресметки се прават за добивање на Лаекен индикаторите, како пресметковни категории или изведени варијабли.	
18.6	Прилагодување
19	Коментар
A.1	Анекси